

ZÁHONYI ANDRÁS

Könyvismertető és beszámoló

Gazda József: Mindennek mestere*A falusi tudás könyve**(Hét Krajcár Kiadó – Budapest, 2022)**A Kiadó ajánlása:*

A régi falu modelljét állítja ez a fényképekkel gazdagon illusztrált könyv az olvasó elé. Azét a faluét, amely egész felépítésével, belső szerkezetével, foglalkozás szerinti és társadalmi rétegződésével egyetlen nagy célt szolgált: a termelést, az anyagi javak létrehozását.

Alkotó, termelő közösség volt a régi falu. Élelmiszert termelt - gabonát, zöldséget, húst -, építőanyagokat, ruházati cikkeket, lakástextiliákat, bútorokat, mindent, amire a társadalomnak szüksége volt. A könyvben megszólaltatott falusi iparosok, nagy tudású földművesek között jó néhányan a népi tudás mesterei.

Örömmel ajánljuk ezt a páratlanul szép könyvet mindenkinek, akit érdekel népünk múltja, a régi falu gazdag hagyományával, s akik érzékenyek a nyelvi színekre, a népi nyelv változatosságára, képszerű gazdagságára.

Önmagunkat becsüljük, ha nem feledkezünk meg elődeinkről. Azokról, akiktől nemcsak életünket, de tudatunkat, kultúránkat, erkölcsünket, lelkünket, nemzeti-emberi örökségünket is kaptuk.

Engedjék meg, hogy mi, akik több évtizedet töltöttünk el a néptáncosok és népzene-szek, a falusi mesteremberek világában, és rendszeres résztvevői vagyunk a kovásznai-csomakőrösi tudományos konferenciáknak,

néhány gondolatot hozzátegyünk az előbbiekhöz!

A 2023-as Kőrösi Csoma Sándor Napok emlékermét Gazda József tanár úr kapta meg május 6-án. Eddig nem kaphatta – ugyanis ő maga volt a Kőrösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület elnöke, önmagát pedig nem szokta kitüntetni az ember.

Mi azzal tisztelgünk a Kovásznán élő, egész életével a magyar közösség érdekeit szolgáló szakember előtt, hogy a tavaly újra kiadott, értékes képanyaggal kiegészített könyvét most bemutatjuk az olvasóknak.

A könyv első kiadását a Püski Kiadó jelentette meg 1993-ban.

<https://www.antikvarium.hu/konyv/gazda-jozsef-mindennek-mestere-147152-0>

Ki tudja a városban élők közül, hogy mi is az a szatlerség (244. o.), a kötélverés és mattingolás (309. o.), a kásátörés (351. o.), az olajütés (352. o.), a bordakötés (401. o.), a ványolás (423. o.), a kallózás (428. o.), a síperfaragás (475. o.), a taplász (499. o.), a párnahím, a szilágysági madaras, a cifraszűr, a durgálás, a mészároosság, a szakácsság, a szíjgyártás, a kenderáztatás, a kerekesség, a kovácsság (kovácsmesterség), a lópatkolás, a szekér-és méhkasfonás?

Hogyan folyik a szénégetés, mivel foglalkoznak a gorzafalviak és a dánfalviak, hogyan is néz ki a kézicséplő, ki az a cebres, a szotyros, a gubás vagy a kakasos, hogyan öntik a gyertyát, szövik a csergét, vájják a teknőt, főzik a peccset (rózsabogyót), „csinálják” az utat?

Aki nem, az Jóska bácsi remek fotókkal ki-
egészített könyvéből megtudhatja!

(A következő két fényképet Gazda József
készítette.)

1. ábra: Nagyszebeni csobán bundában

2. ábra: Koncz János fafaragó munkája

**Rövid beszámoló a 2023. május 4-6. kö-
zött Csomakőrösön megtartott Tudomá-
nyos Ülésszokról, melyet a Kőrösi Csoma
Sándor Napok keretében rendeztek meg**

Flórián Csaba orvos életcéljának tekinti,
hogy Kőrösi Csoma Sándorról minden adatot
összegyűjtsön. Adattára nemsokára hozzáfér-
hető lesz az érdeklődők számára is.

Szathmári Botond, a Buddhista Főiskola
tanára a tibeti naptárral ismertette meg a hall-
gatóságot.

Oláh-Gál Róbert matematikustól Kőrösi
Csoma nagyenyedi tanulmányairól tudhattunk
meg részleteket.

Lezsák Gabriella régész honfoglalóink
részleges lovastemetkezéséről tartott előadást.

Sudár Balázs a madzsar népnév előfordulá-
sairól, jelentéséről beszélt online előadásában.

Dima-Csoma Endre, a Csoma család fiatal
tagja a Csoma-címer változatait mutatta be.

Halasy-Nagy Endre Bocskai István koro-
nájáról, Záhonyi András (ZMTE) a magyar
Szent (Szakrális) Korona művészeti, vallási és
jogi szerepéről beszélt.

Bálint Huba a magyar ősvallás és a keresz-
ténység felvétele közötti átmeneti korszakkal,
Bartha Júlia a törökség rokonsági rendszeré-
vel, Sántha Attila a transoxániai magyarokkal
ismertetett meg bennünket.

Az ókori névadás analógiás rendszerét
Bognár Ferenc tárta elénk.

Bérczi Szaniszló (ELTE TTK) időutazásra
hívott mindnyájunkat, hogy a magyar nyelv és
a beszéd titkait is megérthessük. Kalmár Ist-
ván a nyelvtudomány módszertani kérdéseit
hozta szóba. Vidák István a gyékényszövés
gyakorlatát is bemutatta, miközben elszavalta
a Csodaszarvasról szóló regénket.

Fehér Bence (MKI) a hangrégészet titkaiba
avatott be minket.

Dolgozatot küldött be Mandics György,
Halász Péter, Czeglédi Katalin, Friedrich
Klára, Bárdi László és Bán Andrea, melyeket
röviden a Kovásznai Líceum tanárai ismertet-
tek.

A konferenciát szakmai kerekasztal-be-
szélgetés zárta.

2024-ben ismét a megszokott időszakban,
április elején várják a kutatókat a konferencia
szervezői.

(Záhonyi András könyvismertetése és beszámolója)

Az esti csomakőrösi beszélgetések során szóba került, hogy Fehér Bence kutatótársunk nemrég verseskötetet jelentetett meg. Az érdeklődés felkeltése végett most megragadjuk az alkalmat, hogy néhány gondolatát az olvasók elé tárjuk.

Bölcsnek, bolondnak dolga – Hét Krajcár Kiadó (Budapest, 2018)

Benne a Krisztina-ciklus egy érzelmeihez kötözött férfi örömeit és szenvedéseit is bemutatja:

„bájos hazug, te szentfazék

...

Rajtam segíts s megmented úgy magad – ne vágd bilincsem el!”

(Volt persze Orsolya-ciklusa is, haikukkal...)

Énekek éneke VI

*Tégy engem pecsétnek szívedre – pecsétek karodba,
mert erős, mint a halál, a szeretet – zord,
mint a sír, a vágó. (8,6)*

*a csókját érzem a szívem felett
letépném bőrömet
mint tűz éget, Nesszosz búcsúja
akárhogy sírva súgja
nem oltja a könny
nem hűti közöny
pecsétnek a szívemre tettelek
hogy' téphetném ki szívemet
arany-szemedben könnyedet
hát mért mondtad, hogy nem lehet
hazudtál! lehetett!
mert oly mozdíthatatlan megáll
mint a halál
a szeretet*

Ajánljuk még elolvasásra:

Nonszensz vers a perzsa diplomaták emlékére: Káosz (122. o.),

Talán volt-ifjúság, ki addig tartott, míg hittük, jöhet új: Bizarr-ország (149. o.),

Történelemfilozófia és zanzásított vélemény a férfiról s a nőről: Bölcsesség könyve (115-116. o.).

„A múlt már nincs, a jövő még nincs, a jelen pedig csak átmenet közöttük.” (Szent Ágoston)

Mese az önfenntartásról

Találkozott a szűnyog és a ganajtúró bogár.

– Fúj, de ronda vagy – mondta szűnyog – és ürüléket eszel.

– Igaz, te szép vagy – felelte a ganajtúró – de nem is azt eszed, ami már senkinek nem kell, hanem ami másokat éltetne.

Összefutott a mezőn a ganajtúróval a szűnyog.

– „Ronda vagy és szarevő!”

– „Hát te lehetsz gyönyörű, ám más élet-erőit eszed; s én azt, ami nem kell.”

Azt nem mondja mesém, hogy kinek adjak igazat.

Egy felvidéki költő, aki nem a bölcsész-karon tanulta a versírást

Részletek a Svájcban élő B. Szabó Péter verseskötetéből, melynek címe **Bolygó Magyar** – kiadja a SMIKK (Zürich) és a Kráter Műhely Egyesület (Pomáz), 2021.

Perpetuum Mobile

*Semmi sem véges
Minden mozgásban van
és marad –
A kozmosz vérkeringésében
az élet végtelen és örök
Jövünk és megyünk
ez a küldetésünk
a Földön éppúgy*

mint a Csillagok között
A bolygók között van a lét
melynek eleje s vége nincs
Minden a fizika törvényét követi
az anyag nem vész el
csak átalakul

Te is én is
állandó mozgásban
hol boldogan az ágyban
hol gögösen dacolva a léttel
vívod a szerelem háborúját
velem
Majd megbékélsz ha lecsuktad
örökre szemed
s elmerülsz az örökkévalóságban
összeolvadva velem
Csillagragyogásban

**Levél haza (A HONTALANSÁG VERSEI
ciklusból)**

Fényképet tartok kezemben
– Szülőházam a tanyán
üres sivár e ház
mióta elhunyt
Édesanyám

Kopaszra nyírták a tájat
Kivágtak erdőket gyümölcsfákat
Nem virít többé
a virágos rét
Velőmben lüktet mégis
őseim hazahívó szava

Hiába keresném
a fákat ösvényeket tisztásokat
– a tudat megöli honvágyam
Siratni múltam nem térek haza

Sírni a természet gyalázásán
Keresni a bűnösöket
Sírni anyán sírjánál
– szál virággal Néki még tartozom
A rokonok sajnálkozásán
– hogy mennyire hiányzom –
Sírni a barátok elhullásán

Zokogni azon
hogy szeretőim másé lettek
Szánakozni Rajtatok
mert nem vagytok szabadok

Ily gyászmenetre nem kívánkozom

Nem térek haza

E gondolatok ellenpontja jelenik meg a
Késő hazatérés c. versében, mely Trianon
keresztjét is megemlítve szegény csonka Ma-
gyarország sorsával foglalkozik:

Támadj föl
tetszhalott vergődésedből
Nemzetem
még van egy esélyed
hívd haza tékozló
bűnbánó Gyermeked

Csak egy mosoly
A legrövidebb kapcsolat
két ember között
a mosoly
mely hegyeket mozgat
s jéghegyeket olvaszt

Rítus (részlet)
Az Istenek
közöttünk vannak
lakomára jöttek
Dionüszosz – a menekült –
poharát üríti
Aphrodité mámorában
Adonis testén üt sebet
Apollón kardjával
tizenkét titánnal viaskodik
– arája közben
mással szórakozik –
a bor megteszi hatását
isteni mámor
éjféltre int a homokóra
kezdődik a Chaos

Végtagjaink összefonódva
 mint Krisztus töviskoszorúja
 magasfeszültséggel töltve
 olvasztjuk sejtjeink
 egymásba
 a gyertyák csonkig égnek
 üres minden pohár
 Az Istenek aludni tértek
 s én Téged átölelve
 hallgatom szíved dobzaját

Unokáim féltése (részlet)

Georgia Guidstones-i monolitba
 vésett ötparancsolata komoly ve-
 szélyre figyelmeztet

A megtépzott családoknak
 ahol az Isten tisztelete
 s a Tízparancsolat
 már nem rendező elve
 az emberi kapcsolatnak
 Ahol az imakönyvet
 a templomot
 reggeltől estig

felváltotta a Handy
 pötyögtetése
 Ahol az altatódal
 és a népi ének
 már a szülőknél is
 feledésbe ment

...

Hol a hulladékban
 térdig ér a plasztik
 az eldobott fecskendő
 és a tört üveg

Lehetnek-e boldog utódaink
 kikre épülhet a jövő
 melyet a kőművesek
 ötszáz millióra terveznek
 s létrejön az új vegyület
 a génmanipuláltak
 hibridek és robotemberek
 rabszolga hada
 de megmarad
 az új zöldek
 s egy maréknyi
 pénzéhes ember
 világalma

